

Regeling van de Referendumcommissie van 27 november 2017, houdende nadere regels over de verstrekking van subsidies voor activiteiten die tot doel hebben het publieke debat in Nederland over een aan een referendum te onderwerpen wet te bevorderen (Subsidieregeling raadgevend referendum 2017)

De Referendumcommissie;

Gelet op het artikel 90, tweede en derde lid van de Wet raadgevend referendum;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
  - a. *commissie*: de referendumcommissie, bedoeld in artikel 87 van de Wet raadgevend referendum;
  - b. *dag van de stemming*: de dag van de stemming, bedoeld in artikel 55, eerste lid, van de Wet raadgevend referendum;
  - c. *deelplafond*: een plafond als bedoeld in artikel 5, eerste lid;
  - d. *kiesgerechtigden*: degenen die kiesgerechtigd zijn op grond van hoofdstuk 4 van de Wet raadgevend referendum;
  - e. *Nederland*: Nederland, met inbegrip van Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
  - f. *referendum*: een raadgevend referendum, bedoeld in artikel 2 van de Wet raadgevend referendum;
  - g. *wet*: een wet die aan een referendum wordt onderworpen.
2. Bepalingen in deze regeling die betrekking hebben op een referendum over een wet zijn tevens van toepassing op een referendum over de stilzwijgende goedkeuring van een verdrag.

Artikel 2. Doel subsidie

De commissie kan subsidie verstrekken voor activiteiten in Nederland die worden uitgevoerd voor of op de dag van stemming en die tot doel hebben het publieke debat over de wet te bevorderen.

Artikel 3. Kring van aanvraaggerechtigden

1. Een aanvraag om subsidie kan worden ingediend door:
  - a. een natuurlijke, meerderjarige, persoon die in Nederland woont; en
  - b. een rechtspersoon, die in Nederland is gevestigd, met uitzondering van een vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid.
2. In afwijking van het eerste lid kan geen aanvraag worden ingediend door:
  - a. een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld; of
  - b. een rechtspersoon die uitsluitend publieke taken en daaruit onmiddellijk voortvloeiende werkzaamheden uitvoert.

Artikel 4. Hoogte subsidie

1. Als de aanvrager een natuurlijke persoon is, bedraagt de subsidie ten hoogste € 5.000.
2. Als de aanvrager een rechtspersoon is, bedraagt de subsidie ten minste € 5.000 en ten hoogste € 50.000.

Artikel 5. Subsidieplafond

1. Voor de subsidieverstrekking op grond van artikel 2 geldt per referendum een subsidieplafond van € 2.000.000,- dat wordt onderverdeeld in de volgende deelplafonds:
  - a. € 600.000,- voor activiteiten die tot doel hebben kiesgerechtigden te laten stemmen voor de wet;

- b. € 600.000,- voor activiteiten die tot doel hebben kiesgerechtigden te laten stemmen tegen de wet; en
- c. € 800.000,- voor activiteiten die tot doel hebben het debat over de wet op neutrale wijze te bevorderen.

2. Per deelplafond wordt maximaal 20% van het budget verstrekt aan natuurlijke personen.

Artikel 6. Verdeling budget

1. De commissie verdeelt het beschikbare budget per deelplafond op volgorde van de datum van ontvangst van de aanvragen om subsidie.
2. Indien er meer aanvragen zijn ontvangen op één dag, waarbij honorering van al deze aanvragen zou leiden tot overschrijding van een deelplafond, wordt de onderlinge rangorde van die aanvragen vastgesteld door middel van loting door een notaris.
3. Wanneer door de verstrekking van een subsidie een deelplafond zou worden overschreden, worden zowel de aanvraag voor die subsidie als de daarop in de rangorde volgende aanvragen die betrekking hebben op dat deelplafond, afgewezen.
4. Wanneer verstrekking van een subsidie aan een natuurlijke persoon tot gevolg heeft dat meer dan 20% van het beschikbare budget binnen een deelplafond zou worden toegekend aan natuurlijke personen, worden zowel de aanvraag voor die subsidie als de daarop in de rangorde volgende aanvragen van natuurlijke personen die betrekking hebben op dat deelplafond, afgewezen.
5. Indien een aanvrager met toepassing van artikel 9 de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van ontvangst de dag waarop de aanvraag volledig is.
6. Onverminderd het vijfde lid, geldt voor een vooringediende aanvraag als bedoeld in artikel 7, tweede lid, die is ontvangen voor of op de datum van artikel 7, eerste lid, de datum bedoeld in artikel 7, eerste lid, als datum van ontvangst.

Artikel 7. Termijn indienen aanvraag

1. De commissie maakt voor ieder referendum de datum bekend van de eerste dag waarop een aanvraag om subsidie kan worden ingediend; de bekendmaking vindt plaats door mededeling in de Staatscourant.
2. Een aanvraag kan voorafgaand aan de datum, bedoeld in het eerste lid, worden ingediend, met dien verstande dat een aanvraag niet eerder kan worden ingediend dan wanneer het aanvraagformulier, bedoeld in artikel 8, derde lid, beschikbaar is gesteld. In dat geval is sprake van een vooringediende aanvraag.
3. Een aanvraag om subsidie kan worden ingediend tot uiterlijk twee weken na de datum, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 8. Aanvraag

1. Een aanvrager mag per referendum niet meer dan één aanvraag indienen voor een activiteit die tot doel heeft of activiteiten die tot doel hebben het publieke debat over de wet te bevorderen.
2. Een aanvraag kan één of meerdere activiteiten betreffen, met dien verstande dat alle activiteiten betrekking moeten hebben op hetzelfde deelplafond, bedoeld in artikel 5, eerste lid.
3. Een aanvraag om subsidie wordt ingediend bij de commissie met gebruikmaking van een door de commissie beschikbaar gesteld formulier.
4. De aanvraag bevat de volgens het aanvraagformulier vereiste gegevens en bescheiden, waaronder in ieder geval:
  - a. een omschrijving van de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd;
  - b. een plan van aanpak waaruit blijkt op welke wijze en in welke mate de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd een bijdrage levert of leveren aan het bevorderen van het publieke debat over de wet en welke inspanningen de aanvrager daarvoor zal verrichten;
  - c. een gespecificeerde begroting, die inzicht geeft in de geraamde inkomsten en uitgaven, voor zover deze betrekking hebben op de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd;
  - d. een tijdsplanning, waaruit ondubbelzinnig blijkt dat de activiteit of activiteiten wordt of worden

- uitgevoerd voor of op de dag van de stemming;
- e. het bankrekeningnummer waarop het subsidiebedrag dient te worden gestort, inclusief een bewijs dat niet ouder is dan een maand en waaruit blijkt dat de bankrekening op naam van de aanvrager staat;
  - f. indien de aanvrager een natuurlijke persoon is, een uittreksel uit de basisregistratie personen, als bedoeld in artikel 1.2 van de Wet basisregistratie personen of als bedoeld in artikel 2 van de Wet basisadministraties persoonsgegevens BES, dat niet ouder is dan een maand en waaruit het woonadres van de aanvrager blijkt;
  - g. indien de aanvrager een rechtspersoon is, een uittreksel uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel, dat niet ouder is dan een maand en waaruit blijkt dat de aanvrager statutair in Nederland is gevestigd en wie bevoegd is voor de rechtspersoon op te treden.

Artikel 9. Aanvullen onvolledige aanvraag

Indien een aanvraag om subsidie onvolledig is, verleent de commissie de aanvrager een termijn van vijf werkdagen om de aanvraag aan te vullen. Deze termijn gaat in op de eerste werkdag na verzending van het verzoek om aanvulling door de commissie.

Artikel 10. Subsidiabele kosten

1. Voor subsidie komen in aanmerking redelijke kosten die direct verbonden zijn aan de uitvoering van de activiteit of activiteiten waarvoor de subsidie wordt verstrekt.
2. Kosten voor de inzet van vrijwilligers zijn, behoudens onkostenvergoedingen, niet subsidiabel.
3. Indien de aanvrager een natuurlijke persoon is, zijn de kosten van eigen werkzaamheden van de aanvrager niet subsidiabel.
4. De commissie kan voor bepaalde, veelvoorkomende kosten maximale bedragen bepalen en bepaalde kosten uitsluiten van subsidiëring.
5. De subsidiabele kosten worden door de aanvrager berekend op basis van een voor de commissie inzichtelijke en controleerbare wijze.
6. Niet subsidiabel zijn kosten voor zover die reeds uit anderen hoofde zijn of worden gesubsidieerd.
7. Verschuldigde btw komt uitsluitend voor subsidie in aanmerking ingeval de aanvrager de btw niet kan verrekenen met de door hem af te dragen omzetbelasting.

Artikel 11. Beslissing op aanvraag

1. De commissie beslist binnen vier weken na ontvangst van een aanvraag om subsidie of, indien van toepassing, binnen vier weken na de loting, bedoeld in artikel 6, tweede lid.
2. De commissie kan in ieder geval afwijzend op een aanvraag beslissen indien:
  - a. niet voldaan is aan de eisen die in deze regeling zijn gesteld om voor subsidie in aanmerking te komen;
  - b. gegronde reden bestaat aan te nemen dat de te subsidiëren activiteit of activiteiten in strijd komt of komen met de wet, het algemeen belang of de openbare orde;
  - c. de te subsidiëren activiteit of activiteiten naar verwachting van de commissie in onvoldoende mate zullen bijdragen aan het publieke debat over de wet in verhouding tot het aangevraagde subsidiebedrag;
  - d. op basis van de aanvraag, als die is ingediend door een rechtspersoon, wordt geoordeeld dat de totale subsidiabele kosten minder dan € 5.000 bedragen; of
  - e. de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd reeds zijn verricht voorafgaand aan de datum van de indiening van de aanvraag om subsidie.
3. De commissie kan een lager bedrag toekennen dan is aangevraagd.

Artikel 12. Wijze van subsidieverstrekking en betaling

1. Indien de subsidieontvanger een natuurlijke persoon is, wordt direct een beschikking tot subsidievaststelling gegeven en vindt de betaling van het vastgestelde subsidiebedrag in een keer plaats.
2. Indien de subsidieontvanger een rechtspersoon is, wordt een voorschot verleend.

Artikel 13. Algemene verplichtingen subsidieontvanger

1. De subsidieontvanger is in ieder geval verplicht:
  - a. de activiteit of activiteiten uit te voeren overeenkomstig de omschrijving van de activiteit of activiteiten die in de beschikking tot subsidieverstrekking is gegeven;
  - b. onverwijld schriftelijk mededeling te doen aan de commissie van de indiening bij de rechtbank van een verzoek tot het op hem van toepassing verklaren van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen, tot verlening van surseance van betaling aan hem of tot faillietverklaring van hem;
  - c. onverwijld schriftelijk mededeling te doen aan de commissie zodra aannemelijk is dat de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet, niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan;
  - d. de in het kader van de subsidieverstrekking gevoerde administratie te bewaren tot vijf jaar na de datum van de beschikking tot subsidievaststelling;
  - e. indien de subsidieontvanger een rechtspersoon is, voor de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie wordt ontvangen en voor de overige activiteiten van de rechtspersoon een gescheiden administratie te voeren;
  - f. op verzoek van de commissie medewerking te verlenen aan een door de commissie ingesteld evaluatieonderzoek, bedoeld om te beoordelen in welke mate de gesubsidieerde activiteiten bijdragen of hebben bijgedragen aan het doel van de subsidie.
2. De commissie kan de subsidieontvanger ook andere verplichtingen opleggen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie of die betrekking hebben op de wijze waarop of de middelen waarmee de gesubsidieerde activiteit of activiteiten wordt of worden verricht.

Artikel 14. Aanvraag subsidievaststelling door rechtspersonen

1. Als de subsidieontvanger een rechtspersoon is, wordt een aanvraag om subsidievaststelling uiterlijk zes weken na de dag van de stemming ingediend bij de commissie met gebruikmaking van een daartoe door de commissie beschikbaar gesteld formulier.
2. De aanvraag bevat de volgens het aanvraagformulier vereiste gegevens en bescheiden, waaronder in ieder geval een verslag over de uitvoering van de activiteit of activiteiten, de daarvoor geleverde inspanningen en een verantwoording met betrekking tot de gerealiseerde kosten.

Artikel 15. Beslissing op aanvraag subsidievaststelling van rechtspersonen

1. Een beschikking tot subsidievaststelling wordt gegeven binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag daartoe.
2. De subsidie kan op € 0 worden vastgesteld indien de subsidie niet op ten minste € 5.000 kan worden vastgesteld.

Artikel 16. Intrekking Subsidieregeling raadgevend referendum

De Subsidieregeling raadgevend referendum wordt ingetrokken.

Artikel 17. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 18. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Subsidieregeling raadgevend referendum 2017.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Referendumcommissie,
namens deze,
M.C. van der Laan
Voorzitter*

TOELICHTING

Algemeen

Grondslag en doel

Artikel 90, tweede lid, van de Wet raadgevend referendum (Wrr) bepaalt dat de referendumcommissie (hierna ook: de commissie) subsidies verstrekt ten behoeve van maatschappelijke initiatieven die zich ten doel stellen het publieke debat in Nederland over een aan een referendum onderworpen wet te bevorderen. Artikel 90, derde lid, van de Wrr draagt de commissie op om ter uitvoering van deze taak een subsidieregeling vast te stellen, waarin in ieder geval een subsidieplafond van maximaal € 2 miljoen per referendum wordt vastgesteld. Daarom is deze regeling opgesteld. Deze regeling is van toepassing op alle referenda die op grond van de Wrr worden gehouden.

Uitgangspunten bij de subsidieverlening

De referendumcommissie heeft bij het opstellen van deze regeling de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het beschikbare budget van € 2 miljoen moet snel en evenwichtig worden verdeeld over activiteiten die tot doel hebben om kiezers voor of tegen de aan een referendum onderworpen wet te laten stemmen en activiteiten die tot doel hebben het debat over de wet die aan het referendum wordt onderworpen op neutrale wijze te bevorderen;
- de subsidieregeling moet een veelheid van activiteiten van verschillende initiatiefnemers stimuleren;
- ook individuele personen of informele samenwerkingsverbanden moeten subsidie kunnen aanvragen;
- de activiteiten moeten worden uitgevoerd voor of uiterlijk op de dag waarop het referendum wordt gehouden.

Ten behoeve van een evenwichtige verdeling van het voor een referendum beschikbare subsidiebedrag van € 2 miljoen (het 'subsidieplafond') zijn in de onderhavige regeling 'deelplafonds' vastgesteld. Bij het vaststellen van de hoogte van de deelplafonds heeft de commissie rekening gehouden met de ervaringen bij het referendum over de Wet tot goedkeuring van de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne. Het deelplafond voor neutrale activiteiten is in de onderhavige regeling op 40% van het totale budget van € 2 miljoen (dus € 800.000) gesteld. Uit dit budget kunnen subsidies worden verstrekt aan personen en organisaties die activiteiten willen ontplooiën om het debat op neutrale wijze te bevorderen. Bij neutrale activiteiten kan men denken aan het organiseren van een openbaar debat, waaraan zowel voor- als tegenstanders van de wet deelnemen. Van het subsidieplafond van € 2 miljoen wordt 30% (€ 600.000) gereserveerd voor activiteiten die tot doel hebben om kiezers voor de wet te laten stemmen en 30% voor activiteiten om kiezers tegen te laten stemmen.

Ook voor kleinschalige activiteiten kan subsidie worden aangevraagd. Hiervoor is in de onderhavige regeling bepaald dat binnen elk deelplafond maximaal 20% voor subsidies aan individuele personen (in de regeling aangeduid als 'natuurlijke personen') beschikbaar is. Bij activiteiten van organisaties zonder rechtspersoonlijkheid, zoals informele verenigingen of samenwerkingsverbanden, moet de subsidie worden aangevraagd door één of meer individuele personen die namens de organisatie of het samenwerkingsverband optreden.

In verband met het doel om zo veel mogelijk verschillende activiteiten van verschillende initiatiefnemers te stimuleren, houdt de regeling verder in dat een aanvrager per referendum slechts éénmaal subsidie mag aanvragen. Verder geldt er een maximum voor het subsidiebedrag dat kan worden aangevraagd: natuurlijke personen kunnen maximaal € 5.000 aan subsidie aanvragen; rechtspersonen maximaal € 50.000. Voor rechtspersonen geldt bovendien een ondergrens van € 5.000. In één aanvraag kan wel voor meerdere activiteiten subsidie worden aangevraagd. In dat geval moeten deze activiteiten onder hetzelfde deelplafond vallen en mag het totale bedrag dat wordt aangevraagd de genoemde grenzen niet overschrijden.

Subsidies zullen volgens de regeling worden toegekend op volgorde van ontvangst van de aanvragen ('first come, first serve'). De dag van ontvangst van de aanvraag is bepalend, het precieze tijdstip waarop de aanvraag op die dag is ontvangen is niet van belang. Wanneer toewijzing van alle aanvragen (binnen een bepaald deelplafond) die op één dag zijn ontvangen ertoe zou leiden dat het plafond zou worden overschreden, wordt volgens artikel 6, tweede lid, van de regeling de onderlinge rangorde van die aanvragen vastgesteld door middel van loting door een notaris.

Per referendum stelt de commissie vast vanaf welke datum subsidieaanvragen officieel kunnen

worden ingediend. Vanaf die datum geldt een indieningstermijn van twee weken. Via de website van de commissie wordt een standaard aanvraagformulier beschikbaar gesteld, dat bij de aanvraag gebruikt moet worden. Daarop moet de aanvrager onder andere aangeven of de activiteiten erop gericht zijn om kiezers voor of juist tegen de wet te laten stemmen die onderwerp is van het referendum, dan wel tot doel hebben het debat over die wet op een neutrale wijze te stimuleren. Aanvragen waarvoor geen gebruik is gemaakt van het standaard aanvraagformulier worden niet in behandeling genomen.

Aanvragen kunnen al eerder naar de commissie worden gestuurd dan de eerste dag waarop officiële indiening mogelijk is: er is dan sprake van 'voorindiening'. Als datum van ontvangst (die bepalend is voor het systeem van 'wie het eerst komt, het eerst maalt') geldt voor die vooringediende aanvragen de eerste dag waarop officiële indiening mogelijk is, mits zij vóór of op die dag werkelijk door de commissie zijn ontvangen en volledig zijn. Als er op de eerste dag van de officiële indieningstermijn al zo veel volledige aanvragen bij de commissie liggen dat er moet worden geloot, doen dus zowel de aanvragen die op die dag zijn ontvangen als de aanvragen die al eerder zijn ontvangen mee aan die loting.

Evaluatie

De commissie zal de onderhavige regeling na ieder referendum evalueren.

Algemene juridische context

De bepalingen van de onderhavige regeling moeten worden gelezen in samenhang met de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Die bevat in titel 4.2 een algemene regeling voor subsidies. Deze regeling geldt ook voor de subsidies die de referendumcommissie zal verstrekken. De titel bevat algemene regels voor o.m. de aanvraag en vaststelling van subsidies en betaling van het toegekende subsidiebedrag. Volgens de Awb begint het proces van subsidieverlening met de aanvraag. Als de aanvraag wordt goedgekeurd, volgt in beginsel een verleningsbeschikking. Hierbij krijgt de aanvrager nog geen subsidie uitgekeerd; wel wordt vaak een voorschot uitbetaald. Eerst moet de aanvrager de activiteiten uitvoeren en daarbij aan de voorwaarden en verplichtingen voldoen die aan de subsidie zijn verbonden. De subsidie wordt pas definitief toegekend op basis van een vaststellingbeschikking, die afzonderlijk moet worden aangevraagd. Bij die aanvraag moet de aanvrager verantwoording afleggen over de besteding van de subsidie. Als hij aan alle verplichtingen heeft voldaan, wordt de subsidie overeenkomstig de verleningsbeschikking vastgesteld. Als het geld niet of verkeerd gebruikt is, of als de aanvrager niet aan alle verplichtingen heeft voldaan, kan de subsidie op een lager bedrag worden vastgesteld. Dit kan ertoe leiden dat eventueel uitgekeerde voorschotten worden teruggevorderd.

Deze algemene subsidiesystematiek, waarbij sprake is van twee beschikkingen (de subsidieverlening en de subsidievaststelling), is voor kleine subsidies omslachtig. Om de administratieve lasten te beperken wordt voor kleine subsidies de fase van subsidieverlening daarom in de regel overgeslagen. Dit is ook in deze regeling het geval: subsidies aan individuele personen tot € 5.000 worden direct vastgesteld en uitbetaald. De subsidieontvanger hoeft in die gevallen dus geen aanvraag tot subsidievaststelling in te dienen. Wel kan hij worden geconfronteerd met een steekproefsgewijze controle. In dat geval zal hij achteraf verantwoording moeten afleggen over de besteding van de subsidiegelden. Dat een subsidie meteen wordt vastgesteld en uitbetaald, betekent dus niet dat de aanvrager niet aan de verplichtingen en voorwaarden hoeft te voldoen of dat er in gevallen waarin er achteraf onregelmatigheden worden geconstateerd geen geld kan worden teruggevorderd. In het aanvraagformulier moet een aanvrager met de steekproefsgewijze controle instemmen.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Met de dag van de stemming wordt bedoeld de dag waarop het referendum wordt gehouden. Het subsidieplafond van € 2 miljoen wordt ingevolge artikel 5, eerste lid, verdeeld in drie deelplafonds (zie verder de toelichting bij artikel 5).

Onder Nederland wordt in deze regeling ook het Caribische deel van Nederland verstaan. Dit volgt uit de Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba in samenhang met artikel 113 van de Wet raadgevend referendum. Voor alle duidelijkheid is dit in artikel 1 tot uitdrukking gebracht.

Voor de leesbaarheid van de regeling wordt een wet die aan een referendum wordt onderworpen kort aangeduid als wet. In het tweede lid is bepaald dat deze regeling tevens van toepassing is op referenda over stilzwijgende goedkeuring van verdragen.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt voor welke activiteiten de referendumcommissie subsidie kan verstrekken. Het artikel sluit aan bij de formulering van artikel 90, tweede lid, van de Wet raadgevend referendum, zij het dat in plaats van 'initiatieven' de term 'activiteiten' is gebruikt. Deze term sluit beter aan op de terminologie van de subsidietitel (titel 4.2) van de Awb.

De activiteiten moeten er op zijn gericht het publieke debat over de wet die aan een referendum wordt onderworpen te bevorderen. Dit kan een veelheid aan activiteiten betreffen: van debatavonden tot folders verspreiden en discussiefora onderhouden. Voorlichtingsactiviteiten horen hier vanzelfsprekend ook bij. Géén subsidie wordt verstrekt voor activiteiten die primair of overwegend opkomstbevordering tot doel hebben.

Gesubsidieerde activiteiten moeten plaatsvinden in (het Europese of het Caribische deel van) Nederland. Activiteiten in het buitenland die worden georganiseerd voor bijvoorbeeld geëmigreerde kiesgerechtigden komen derhalve niet in aanmerking voor subsidie.

Ten slotte is uitdrukkelijk bepaald dat het om activiteiten moet gaan die plaatsvinden voor of op de dag waarop het referendum wordt gehouden. Het is dus niet mogelijk subsidie aan te vragen voor activiteiten die daarna plaatsvinden. Dit houdt in dat bijvoorbeeld activiteiten, gericht op de evaluatie van de gevoerde campagnes, niet voor subsidie in aanmerking komen.

Artikel 3

Dit artikel betreft de kring van personen die subsidie kunnen aanvragen. Dit kunnen zowel natuurlijke als rechtspersonen zijn.

Natuurlijke personen kunnen subsidie aanvragen, mits zij meerderjarig zijn en blijkens een uittreksel uit de Basisregistratie Personen in Nederland wonen (onder Nederland is ook begrepen het Caribische deel van Nederland - zie artikel 1, onder e). De eis van meerderjarigheid correspondeert met de leeftijd waarop personen kiesgerechtigd zijn.

De eis dat de aanvrager in Nederland woont, sluit aan bij de voorwaarde dat de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd in Nederland moeten plaatsvinden (zie artikel 2) en maakt een effectieve steekproefsgewijze controle achteraf mogelijk. Ook meerderjarige niet-Nederlanders kunnen subsidie aanvragen, mits zij blijkens een uittreksel uit de Basisregistratie Personen wel in Nederland wonen.

Ook een rechtspersoon kan subsidie aanvragen, mits deze rechtspersoon volledige rechtsbevoegdheid heeft (rechtspersonen als bedoeld in artikel 2 en artikel 3 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek). Dit zijn onder meer verenigingen, stichtingen, NV's, BV's en kerkgenootschappen. Een vennootschap onder firma, maatschap of commanditaire vennootschap is geen rechtspersoon en komt als zodanig dus niet in aanmerking voor subsidie. Ook eenmanszaken zijn geen rechtspersonen. Dit betekent dat een eenmanszaak alleen als natuurlijke persoon (dus op grond van artikel 3, eerste lid, onder a) subsidie kan aanvragen. Voor activiteiten van informele verenigingen of andere samenwerkingsverbanden (die geen rechtspersoon zijn) kunnen individuele leden eveneens op grond van artikel 3, eerste lid, onder a, subsidie aanvragen.

Verder moeten rechtspersonen hun statutaire zetel in Nederland hebben. Dit moet worden aangetoond aan de hand van een uittreksel van de Kamer van Koophandel (artikel 8, vierde lid, onder g).

Publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen op grond van artikel 3, tweede lid, geen subsidie aanvragen; dit betreft onder meer de Staat, de provincies, de gemeenten, de waterschappen en de meeste zelfstandige bestuursorganen (zbo's). Een privaatrechtelijke rechtspersoon die deels overheidstaken en deels niet-publieke taken uitvoert (ook wel aangeduid als 'deeltijd-zbo') kan wel subsidie aanvragen.

Een privaatrechtelijke rechtspersoon die uitsluitend overheidstaken uitvoert, kan geen aanvraag indienen.

Artikel 4

Ingevolge dit artikel kan aan particuliere personen maximaal € 5.000 subsidie per referendum worden verstrekt. Als aan iemand een lager subsidiebedrag is verstrekt dan € 5.000, kan hij voor het resterende bedrag geen nieuwe subsidieaanvraag indienen. Dit laatste volgt uit artikel 8, eerste lid van de regeling. Wel is het mogelijk in één aanvraag voor meerdere activiteiten subsidie aan te vragen. Al deze activiteiten moeten dan onder hetzelfde deelplafond vallen (artikel 8, tweede lid).

Aan organisaties (rechtspersonen) kan maximaal € 50.000 subsidie per referendum worden verstrekt. Voor organisaties geldt bovendien een ondergrens van € 5.000 per aanvraag. Ook voor rechtspersonen geldt dat er slechts één aanvraag per referendum kan worden ingediend. Wel kunnen ook zij voor meerdere activiteiten subsidie aanvragen tot een bedrag van € 50.000, waarbij alle activiteiten weer onder hetzelfde deelplafond moeten vallen (artikel 8, tweede lid). Bij de vaststelling van het maximum van € 50.000 per organisatie heeft de commissie overwogen dat het niet wenselijk is dat het beschikbare budget opgesoupeerd zou worden door een grote aanvraag van één of een beperkt aantal organisaties. Bovendien hebben, zoals ook bij de totstandkoming van de Wet raadgevend referendum is gesteld, ook maatschappelijke organisaties die zich willen mengen in de discussie een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om het voeren van een referendumdebat en hoeven de voorgenoemen activiteiten dus niet per se volledig te worden gesubsidieerd.

Hierbij merken we op dat de activiteiten waarvoor een aanvrager subsidie aanvraagt, mogelijk meer kosten dan het maximale subsidiebedrag dat kan worden aangevraagd. De aanvrager zal dan in de aanvraag duidelijk moeten maken op welke wijze hij of zij die meerkosten denkt te financieren (zie ook artikel 8, vierde lid, onder c). De commissie kan de subsidieaanvraag op grond van artikel 4:35 van de Awb weigeren, als er een gegronde reden is om aan te nemen dat de activiteiten niet of niet geheel zullen plaatsvinden. Zo'n gegronde reden kan zijn dat de aanvrager onvoldoende duidelijkheid verschaft over (de beschikbaarheid van) de aanvullende financiering die nodig zal zijn om de voorgenomen activiteiten daadwerkelijk uit te voeren.

Artikel 5

In het eerste lid van dit artikel is het subsidieplafond overeenkomstig de Wrr vastgesteld op € 2 miljoen per referendum. Van dit bedrag wordt € 1.200.000 (dus 60%) gelijkelijk verdeeld tussen activiteiten die zich richten op het voor- of juist tegen de wet stemmen en is € 800.000 (dus 40%) bestemd voor activiteiten die tot doel hebben het debat op neutrale wijze te bevorderen. Deze laatste categorie betreft bijvoorbeeld het geven van objectieve voorlichting of het organiseren van een debat, waaraan zowel voor- als tegenstanders deelnemen.

Op grond van het tweede lid wordt maximaal 20% van het beschikbare budget binnen de deelplafonds (voor de drie verschillende categorieën subsidies) verstrekt aan natuurlijke personen. Wanneer 20% van het budget binnen een deelplafond is toegedeeld aan natuurlijke personen worden de overige aanvragen van natuurlijke personen binnen dat deelplafond afgewezen. Dit laatste volgt uit artikel 6 vierde lid. Reden voor deze nadere verdeling is, zoals al vermeld in het algemeen deel van deze toelichting, dat enerzijds voorkomen moet worden dat de beschikbare gelden volledig worden opgesoupeerd door enkele grote subsidieaanvragen en anderzijds dat teveel versnippering moet worden voorkomen. Maximaal 20% van elk van de deelbudgetten is dus beschikbaar voor kleinschalige activiteiten van individuele personen tot € 5.000; zie ook de toelichting bij artikel 6.

De verdeling in deelplafonds kan tot gevolg hebben dat onder het ene deelplafond onvoldoende geld is en aanvragen worden afgewezen, terwijl onder een of meer andere deelplafonds nog wel voldoende financiële ruimte voor subsidieverstrekking bestaat. Op grond van artikel 4:25, tweede lid, van de Awb moet een subsidie bij overschrijding van het subsidieplafond (in dit geval een deelplafond) namelijk worden geweigerd. Afwijzing van een subsidieaanvraag op deze grond hoeft niet nader te worden gemotiveerd. Eventueel resterend budget in het ene deelplafond kan niet worden overgeheveld naar een ander deelplafond.

Artikel 6

Op grond van artikel 6, eerste lid, worden de budgetten voor de drie verschillende categorieën subsidies (voor, tegen en neutraal) verdeeld op volgorde van ontvangst van de aanvragen, dus volgens het principe 'wie het eerst komt, het eerst maalt'. Bepalend in deze verdelingsmethode is de datum waarop de commissie de volledige subsidieaanvraag heeft ontvangen en dus niet de datum waarop de aanvrager de aanvraag heeft verstuurd.

Na ontvangst van een aanvraag controleert de commissie of de aanvraag compleet is. Als dit niet het geval is, maar de aanvrager de ontbrekende gegevens of bescheiden op verzoek van de commissie alsnog aanlevert, geldt de datum waarop de volledige aanvraag is ontvangen op grond van artikel 6, vijfde lid, als datum van ontvangst. Voor het aanvullen van een aanvraag geldt een maximum termijn van vijf werkdagen (artikel 9).

Wanneer toewijzing van alle aanvragen (binnen een bepaald deelplafond) die op één dag zijn ontvangen ertoe zou leiden dat het plafond zou worden overschreden, geldt (op grond van het tweede lid van artikel 6) dat de onderlinge rangorde van die aanvragen wordt vastgesteld door middel van loting door een notaris. Alleen aanvragen die aan de indieningsvereisten voldoen (zie ook de

toelichting op artikel 8), doen mee aan de loting. Verder geldt dat voor subsidieverstrekking aan natuurlijke personen niet meer dan 20% van het beschikbare budget binnen het deelplafond mag worden uitgegeven (zie hiervoor de toelichting bij artikel 5). Indien dat percentage door toewijzing van een subsidieaanvraag zou worden overschreden, worden zowel die aanvraag als de daarop in de rangorde volgende aanvragen van natuurlijke personen voor het betreffende deelplafond afgewezen (op grond van het vierde lid van artikel 6). Natuurlijke personen moeten dus concurreren met de rechtspersonen om de beschikbare subsidiegelden en ook natuurlijke personen zullen hun subsidieaanvragen dus tijdig moeten indienen om kans te maken op toekenning van subsidie.

Voor vooringediende aanvragen in de zin van artikel 7, tweede lid, geldt als datum van ontvangst de eerste dag waarop officiële indiening mogelijk is, mits zij voldoen aan de indieningsvoorwaarden en voor of op die dag ook daadwerkelijk door de commissie zijn ontvangen (artikel 6, zesde lid).

Als er op de eerste dag van de officiële indieningstermijn al zo veel aanvragen bij de commissie liggen dat er geloot moet worden, doen zowel de aanvragen die op de eerste dag zijn ontvangen als de aanvragen die al eerder zijn ontvangen mee aan de loting, uiteraard slechts voor zover aan de indieningsvoorwaarden is voldaan (zie ook de toelichting op artikel 8).

Uit het derde lid van artikel 6 volgt dat een aanvraag in zijn geheel wordt geweigerd als daarmee het voor de aanvraag geldende plafond zou worden overschreden. Ook de daarop in de rangorde volgende aanvragen die vallen onder dat deelplafond, worden vervolgens afgewezen, ook als door de enkele toekenning daarvan het deelplafond nog niet zou worden overschreden. Met andere woorden: vanaf het moment dat een aanvraag op grond van artikel 6, derde lid, wordt geweigerd, is de subsidieregeling voor het desbetreffende deelplafond 'gesloten'. Ook als op een later moment subsidiegelden alsnog onbenut blijven, bijvoorbeeld omdat een subsidieontvanger afziet van reeds aan hem verstrekte subsidie, kan onder het desbetreffende deelplafond geen subsidie meer worden aangevraagd en toegekend.

Artikel 7

Voor ieder referendum stelt de commissie vast vanaf welke datum subsidieaanvragen kunnen worden ingediend. Deze datum wordt tijdig gepubliceerd in de Staatscourant. Uiteraard zal deze datum ook worden vermeld op de website van de commissie.

Aanvragen kunnen ook al eerder naar de commissie worden gestuurd. In dat geval is er sprake van zogenaamde voorindiening (artikel 7, tweede lid). Aangezien een aanvraag uitsluitend via het beschikbaar gestelde aanvraagformulier kan worden ingediend (artikel 8, derde lid), kan een aanvraag niet eerder worden ingediend, dan nadat dit formulier beschikbaar is gesteld. Via een persbericht en op de website van de referendumcommissie wordt bekend gemaakt wanneer het aanvraagformulier beschikbaar is.

Voringediende aanvragen worden geacht te zijn ontvangen op de eerste dag waarop de aanvragen officieel kunnen worden ingediend. Dit is van belang voor de gekozen verdeelmethoden. Die gaat uit van de volgorde van binnenkomst met daaraan eventueel gekoppeld een loting tussen aanvragen die op dezelfde datum ontvangen zijn (zie ook de toelichting op artikel 6, tweede en zesde lid).

Op grond van het derde lid sluit de termijn waarbinnen aanvragen kunnen worden ingediend twee weken na de eerste dag waarop subsidie kan worden aangevraagd (zie artikel 7, eerste lid). Deze termijn geeft, mede gelet op de mogelijkheid van voorindiening, potentiële aanvragers voldoende tijd om een aanvraag in te dienen.

Artikel 8

Een aanvrager mag per referendum maar één aanvraag indienen (artikel 8, eerste lid). Als die aanvraag geheel of gedeeltelijk wordt afgewezen, kan de aanvrager dus niet opnieuw proberen om subsidie te krijgen. Het is daarom belangrijk de aanvraag zorgvuldig voor te bereiden. Indien een aanvrager meer dan één aanvraag indient, wordt iedere aanvraag die na de eerst ingediende aanvraag wordt ingediend, buiten behandeling gesteld.

Wel kan een aanvraag meerdere activiteiten betreffen (tweede lid). Het is dus zaak dat een aanvrager alle activiteiten waarvoor hij subsidie wil ontvangen in één aanvraag bundelt en daarbij het maximum aanvraagbedrag respecteert. Overschrijding van dit maximale bedrag kan immers leiden tot afwijzing van de (volledige) aanvraag (op grond van artikel 11, tweede lid, onder a). De verschillende activiteiten moeten wel vallen onder één deelplafond. Er kan dus bijvoorbeeld geen subsidie worden gevraagd voor zowel activiteiten die tot doel hebben om kiezers voor de wet te laten stemmen als activiteiten die onder het neutrale deelplafond vallen.

Ingevolge artikel 8, derde lid moet een subsidieaanvraag worden ingediend op een speciaal aanvraagformulier. Dit formulier wordt kosteloos beschikbaar gesteld via de website van de commissie. Op verzoek wordt een aanvraagformulier per post opgestuurd. Voor natuurlijke personen en voor rechtspersonen worden verschillende aanvraagformulieren ter beschikking gesteld.

Het aanvraagformulier moet volledig worden ingevuld en alle in het formulier gevraagde stukken (zoals het uittreksel uit de Basisregistratie Personen of het uittreksel van de Kamer van Koophandel) moeten worden meegestuurd. Het is belangrijk de aanwijzingen bij het formulier goed door te lezen en zorgvuldig op te volgen. Een onvolledig ingevuld formulier wordt niet in behandeling genomen en zal moeten worden aangevuld (zie artikel 9). Dit betekent een latere indieningsdatum (zie artikel 6, vijfde lid) en kan er, als al veel aanvragen zijn ingediend, toe leiden dat de aanvraag niet meedoet aan de loting (zie ook de toelichting bij artikel 6). Het is daarom belangrijk dat een aanvraag al bij (voor)indiening aan de indieningsvoorwaarden voldoet. Het ingevulde en ondertekende formulier kan (met bijlagen) zowel langs elektronische weg als per post naar de commissie worden verstuurd. Als de aanvraag per post wordt verstuurd, moet de aanvrager de enveloppe wel voldoende frankeren. Voor zowel de digitaal ingediende aanvragen, als de per post verzonden aanvragen is de datum (maar niet het tijdstip) van ontvangst bepalend bij de toepassing van artikel 6.

Afdeling 4.1.1. van de Awb bevat algemene voorschriften omtrent het aanvragen van beschikkingen en houdt in dat een aanvraag wordt ondertekend en ten minste de naam en het adres van de aanvrager bevat, de dagtekening en een aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd. Artikel 8, vierde lid, van de regeling regelt welke gegevens en bescheiden op grond van de verschillende aanvraagformulieren in ieder geval zullen worden gevraagd. Zo zal de aanvraag in ieder geval een omschrijving en een tijdsplanning van de voorgenomen activiteiten moeten bevatten en een plan van aanpak waaruit blijkt op welke wijze en in welke mate de activiteiten een bijdrage zullen leveren aan het bevorderen van het publieke debat. Ook moet uit het plan van aanpak blijken welke inspanningen de aanvrager daarvoor zal verrichten. De referendumcommissie moet uit het plan van aanpak kunnen opmaken dat de voorgestelde activiteiten gelet op de inspanningen die daarvoor zullen worden verricht, zullen bijdragen aan het publieke debat over de wet en dat de activiteiten inderdaad betrekking hebben op het deelplafond (voor, tegen of neutraal) waaronder de aanvraag is ingediend. Een plan van aanpak behorend bij de activiteit 'het realiseren van een informatieve website' zal bijvoorbeeld niet alleen informatie moeten geven over de inhoud van die website, maar ook inzicht moeten bieden in de manier waarop het bestaan van deze website bekend zal worden gemaakt en hoe publiek naar deze website zal worden getrokken.

Verder vraagt artikel 8, vierde lid, onderdeel c, een gespecificeerde begroting. De toelichting bij het aanvraagformulier bevat op dit punt concrete aanwijzingen.

Ingevolge het vierde lid, onderdeel f, moet bij een aanvraag van een natuurlijk persoon een recent uittreksel uit de Basisregistratie Personen worden overgelegd (dat wil zeggen een uittreksel dat niet ouder is dan een maand). Uit dit uittreksel moet het woonadres van de aanvrager blijken. Personen die in het Caribische deel van Nederland wonen, moeten een uittreksel uit het lokale bevolkingsregister meesturen. Rechtspersonen die een subsidieaanvraag indienen, moeten met het oog op controle van de vestigingsplaats een recent uittreksel uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel meesturen (onderdeel g). Aan de hand van dit uittreksel kan tevens worden gecontroleerd of degene die de aanvraag voor de rechtspersoon heeft ingediend daartoe bevoegd is. Indien uit het uittreksel uit het Handelsregister blijkt dat bestuurders alleen gezamenlijk bevoegd zijn, dient het aanvraagformulier alle benodigde handtekeningen te bevatten. Als in afwijking van de bevoegdheidsregeling zoals vermeld in het uittreksel binnen een rechtspersoon nader is geregeld wie bevoegd is voor deze rechtspersoon op te treden, kan worden getekend door die bevoegde persoon of personen. In dat geval dient het document (bijvoorbeeld een bijzondere volmacht of de statuten) waaruit de bevoegdheid blijkt bij de aanvraag te worden meegestuurd.

Artikel 9

Volgens artikel 4:5 van de Awb geeft een bestuursorgaan na ontvangst van een onvolledige aanvraag de aanvrager een termijn waarbinnen hij de aanvraag kan aanvullen. Wanneer de aanvraag niet binnen de gegeven termijn is aangevuld kan het bestuursorgaan deze buiten behandeling laten. Deze bepaling is ook van toepassing op subsidieaanvragen volgens deze regeling. Een aanvraag op grond van deze regeling is volledig, wanneer de aanvrager het juiste formulier volledig heeft ingevuld en ondertekend en de volgens het aanvraagformulier vereiste bescheiden heeft meegezonden (zie ook de toelichting bij artikel 8).

Artikel 9 van deze regeling bepaalt dat de aanvrager een termijn van vijf werkdagen krijgt om zijn aanvraag aan te vullen. Deze termijn gaat in op de eerste werkdag na verzending van het verzoek om aanvulling. Indien de aanvraag niet, niet geheel of niet tijdig wordt aangevuld en daarom niet verder

in behandeling wordt genomen, ontvangt de aanvrager hiervan schriftelijk bericht.

Voor het bepalen van de datum van ontvangst van de aanvraag wordt uitgegaan van de datum waarop een volledige aanvraag is ingediend (artikel 6, vijfde lid). Aanvulling van de aanvraag leidt dus tot een latere datum van ontvangst. Daardoor kan de aanvraag moeten worden afgewezen omdat inmiddels het betreffende deelplafond is bereikt.

Artikel 10

Uitgangspunt is dat alleen de te maken kosten die direct verbonden zijn met de uitvoering van de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verstrekt, voor subsidie in aanmerking komen en dat die kosten redelijk moeten zijn. De subsidieaanvraag moet daarom een specificatie bevatten van de kosten die redelijkerwijs zijn toe te rekenen aan de gesubsidieerde activiteit of activiteiten. De aanvrager moet de subsidiabele kosten berekenen op een voor de commissie begrijpelijke manier. De commissie toetst vervolgens of deze kosten voldoen aan de eisen die in het eerste lid zijn gesteld. Dit wil zeggen dat de commissie nagaat of het aannemelijk is dat de kosten direct verbonden zijn met de uitvoering van de activiteit of activiteiten waarvoor subsidie wordt verstrekt en of het om redelijke kosten gaat. Voor zover de commissie oordeelt dat kosten niet direct verbonden zijn of niet redelijk zijn, worden deze niet gesubsidieerd. Dat kan er ook toe leiden dat de commissie de hele aanvraag afwijst op grond van artikel 4:35 van de Awb, omdat er daardoor een gegronde reden bestaat dat de activiteiten niet zullen plaatsvinden.

Kosten voor de inzet van vrijwilligers zijn niet subsidiabel (tweede lid), met uitzondering van een redelijke onkostenvergoeding, bijvoorbeeld voor gemaakte reiskosten. Ook overige daadwerkelijk gemaakte kosten die direct verband houden met de uitvoering van de werkzaamheden van de vrijwilligers (bijvoorbeeld kosten voor T-shirts met opdruk, een vergoeding voor maaltijden, kosten voor het geven van instructie) kunnen voor subsidie in aanmerking komen.

Ook de kosten van eigen werkzaamheden van natuurlijke personen die zelf de subsidie aanvragen, zijn niet subsidiabel (derde lid). Natuurlijke personen kunnen dus geen subsidie krijgen voor arbeid die zij zelf verrichten.

De commissie kan ten behoeve van een zekere standaardisering die nodig is voor een snelle en soepele uitvoering van de subsidieregeling op grond van het vierde lid voor bepaalde, veel voorkomende kosten (bijvoorbeeld arbeidsuurvergoedingen, catering en reiskosten) maximale bedragen bepalen en zal hiervoor beleidsregels vaststellen die worden gepubliceerd op de website van de commissie. Bij het vaststellen van deze maximale bedragen gaat de commissie er vanuit dat niet alle daadwerkelijk gemaakte kosten hoeven te worden gesubsidieerd, vanuit de gedachte dat organisaties ook een eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Soms zullen de maximale bedragen neerkomen op een bijdrage in gemaakte kosten

In artikel 10, zesde lid, is bepaald dat geen subsidie wordt verstrekt voor zover de activiteiten al uit anderen hoofde zijn of worden gesubsidieerd. Deze bepaling beoogt stapeling van subsidies te voorkomen, althans om te voorkomen dat in totaal meer subsidie wordt ontvangen dan er kosten zijn.

Ten slotte is in het zevende lid van artikel 10 uitdrukkelijk bepaald dat verschuldigde BTW alleen voor subsidie in aanmerking komt ingeval de aanvrager de BTW niet kan verrekenen met de door hem af te dragen omzetbelasting.

Artikel 11

Op grond van het eerste lid van dit artikel moet de commissie in beginsel binnen vier weken na ontvangst op de aanvraag beslissen. Ingeval er een loting plaatsvindt, gaat deze termijn pas lopen na de loting. Artikel 4:14, eerste lid, van de Awb legt de commissie de verplichting op om in het geval zij ziet aankomen dat deze termijn niet zal worden gehaald, aan de aanvrager daarvan bericht te zenden en daarbij een zo kort mogelijke termijn te noemen waarop de beschikking wel kan worden verwacht. Als een aanvraag (nog) niet aan de indieningsvereisten voldoet, gaat de beslistermijn pas lopen als de aanvrager de ontbrekende gegevens heeft verstrekt (en de aanvraag daardoor volledig is).

Artikel 4:35 van de Awb bevat een aantal gronden waarop de verlening van subsidie kan worden geweigerd. Deze opsomming is niet uitputtend. Subsidie kan worden geweigerd wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de activiteiten niet of niet geheel zullen worden uitgevoerd, dat de aanvrager zich niet zal houden aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen of dat hij niet op behoorlijke wijze rekening en verantwoording zal afleggen. Subsidie kan ook worden geweigerd wanneer de aanvrager bij de aanvraag onjuiste of verkeerde gegevens heeft verstrekt of wanneer hij

failliet is verklaard, hem surséance van betaling is verleend of verzocht is op hem de schuldsaneringsregeling toe te passen.

Artikel 11, tweede lid, vult de weigeringsgronden van de Awb aan en vermeldt de gronden waarop de commissie een aanvraag in ieder geval nog meer kan afwijzen. Dit kan ten eerste als niet is voldaan aan de eisen die zijn gesteld om voor de subsidie in aanmerking te komen. Dit is onder meer het geval als niet voldaan is aan de eisen voor de aanvraag, als de activiteit of activiteiten onvoldoende bijdragen aan de doelstelling van de subsidie of bijvoorbeeld als er meerdere aanvragen worden ingediend (artikel 8, eerste lid) of meer subsidie wordt aangevraagd dan op grond van artikel 4 is toegestaan. Verder kan de commissie de subsidie weigeren als de activiteit of activiteiten in strijd komen met de wet, het algemeen belang of de openbare orde. Om misverstanden te voorkomen is ook uitdrukkelijk bepaald dat subsidie aan een rechtspersoon kan worden geweigerd als de commissie oordeelt dat de totale subsidiabele kosten minder dan € 5.000 bedragen. Ten slotte kan de aanvraag worden afgewezen voor activiteiten die reeds zijn uitgevoerd op het moment waarop de aanvraag wordt ingediend. De aanvrager kan de activiteiten wel na indiening van de aanvraag, maar nog voordat hij zekerheid heeft over de subsidiëring, starten. Dit is echter niet aan te raden omdat volgens vaste jurisprudentie het risico van afwijzing van de aanvraag en het als gevolg daarvan zelf moeten dragen van de aan de activiteiten verbonden kosten in dat geval voor zijn eigen rekening komt.

Artikel 12

Subsidies aan individuele personen zijn op grond van artikel 4, eerste lid, nooit hoger dan € 5.000. Bij deze subsidies gaat de commissie uit van de zogenaamde 'high-trust' gedachte. Daarom is in het eerste lid van artikel 12 bepaald dat deze subsidies direct worden vastgesteld. De subsidie wordt ook meteen uitbetaald en de aanvrager hoeft in beginsel geen verantwoording achteraf in te dienen. Wel zal er steekproefsgewijs controle plaatsvinden en wordt in dat geval om een verantwoording verzocht over de prestatie. In het aanvraagformulier moet een aanvrager hiermee instemmen.

Voor subsidies aan rechtspersonen, die altijd minimaal € 5.000 bedragen, geldt dat de subsidie altijd eerst wordt verleend en later pas het definitieve bedrag van de subsidie wordt vastgesteld. Wel betaalt de commissie een deel van het subsidiebedrag uit als voorschot. Dit is geregeld in artikel 12, tweede lid. In beginsel bedraagt een voorschot van 80% van het verleende subsidiebedrag, tenzij er naar het oordeel van de commissie een goede reden is om voor een ander voorschotbedrag te kiezen.

Artikel 13

Artikel 4:37 van de Awb regelt over welke onderwerpen verplichtingen aan de subsidieontvangers kunnen worden opgelegd. Artikel 13, eerste lid, van de regeling houdt in aanvulling hierop in welke verplichtingen in ieder geval aan deze subsidies zijn verbonden. Ten eerste moet(en) de activiteit(en) worden uitgevoerd zoals ze zijn omschreven in de subsidiebeschikking; veelal zal deze beschikking verwijzen naar de omschrijving en het plan van aanpak in de aanvraag. Als de subsidieontvanger op een gegeven ogenblik ziet aankomen dat hij deze activiteiten niet, niet geheel of niet tijdig zal uitvoeren, dient hij dit ogenblikkelijk schriftelijk aan de commissie mee te delen. Deze verplichting omvat mede de situatie waarin de aanvrager, bijvoorbeeld wegens onvoorziene omstandigheden, de activiteit(en) anders dan in de subsidiebeschikking c.q. het plan van aanpak omschreven zou willen uitvoeren. Als de subsidieontvanger zeker wil weten dat het recht op subsidie niet vermindert of verloren gaat bij een wijziging van de activiteiten, dient hij daarvoor vooraf toestemming te vragen aan de referendumcommissie. Voor een wijzigingsverzoek is een standaardformulier beschikbaar op de website van de referendumcommissie. Ten tweede moet de subsidieontvanger de commissie onverwijld schriftelijk er van op de hoogte stellen wanneer hij in de schuldsanering is gekomen, als hem surséance van betaling is verleend of als hij failliet is verklaard. Verder is elke subsidieontvanger verplicht de administratie (waaronder facturen, bonnetjes enzovoort) rond de subsidieverstrekking gedurende een periode van vijf jaar te bewaren. Voor rechtspersonen geldt bovendien dat deze een gescheiden administratie moeten bijhouden voor de activiteiten waarvoor subsidie is verleend en de overige activiteiten die deze rechtspersoon verricht.

Op grond van het tweede lid kan de commissie nog aanvullende verplichtingen aan een subsidieontvanger opleggen. Deze verplichtingen moeten er op zijn gericht om het doel van de subsidie te verwezenlijken of moeten betrekking hebben op de manier waarop of de middelen waarmee de gesubsidieerde activiteit of activiteiten wordt of worden verricht.

Artikel 14

In dit artikel zijn voorschriften opgenomen over de aanvraag om vaststelling van de subsidie aan rechtspersonen. Deze voorschriften zijn alleen relevant voor rechtspersonen. Subsidies aan natuurlijke personen worden immers op grond van artikel 12, eerste lid, altijd direct vastgesteld. Natuurlijke

---

personen hoeven dus geen aparte aanvraag om een vaststelling in te dienen.

Een aanvraag om subsidievaststelling moet uiterlijk zes weken na de dag waarop het referendum is gehouden, worden ingediend. Ook voor deze aanvraag moet een standaardformulier worden gebruikt.

Welke stukken daarnaast nog moeten worden meegezonden, staat in het aanvraagformulier vermeld. In ieder geval is dat een inhoudelijk verslag waaruit blijkt dat de activiteit of de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht en welke inspanningen daarvoor zijn geleverd en dat aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan, alsmede een verantwoording over de gerealiseerde kosten (tweede lid).

Artikel 15

De commissie beslist over de subsidievaststelling in beginsel binnen acht weken na indiening van de aanvraag. Als de commissie voorziet dat zij deze termijn niet zal halen, dient zij op grond van artikel 4:14, eerste lid, van de Awb aan de aanvrager daarvan bericht te zenden en daarbij een zo kort mogelijke termijn te noemen waarop de vaststellingsbeschikking wel kan worden verwacht.

*De Referendumcommissie,
namens deze,
M.C. van der Laan
Voorzitter*